

Fellépő művészként megjárta Vietnámot és Tunéziát. Hegedűjét megszólaltatta Amerikában, s kobzát ismerik Székelyföldön. A finnknél a magyar kultúrát hirdette, s a lengyeleknél rácsodálkozott a gorálok énekére. Mondták is egymásnak zenésztársaival: mintha ez rokon lenne az erdélyi magyarok énekével. Tulajdonképpen ekkor kezdett foglalkozni elméletileg is azzal, amit művel, magas fokon, jókedvűből.

Pápán lelkészcsaládba született, Debrecenben nevelkedett, ott lett tagja a híres Délibáb együttesnek. Még szinte be sem indult az egri színház, ő is megjelent a városban: pódium műsorok közreműködőjeként, bábelőadás zenei szerkesztőjeként. Jelenleg tanít is, a gyöngyösi zeneiskolában hegedűt, az egri tanárképzőn népzeneit.

- Voltaképpen hány hangszeren tudsz játszani?

- Az első népi hangszer, amit a hegedű után kézbe fogtam, a citera volt, utána a koboz, a tambura, a furulya s hozzá az ének. Én a debreceni Liszt Ferenc zeneművészeti főiskolán zongorázni tanultam. De az, hogy a Délibáb együttesbe bekerültem, hosszú távra meghatározta a pályámat. Mintha kitárult volna előttem a világ. Addig - viccesen fogalmazva - a szakmai sovinizmus, a székelykörűség engem sem engedett túllátni a klasszikus zenén. Most már utólag belátom. Ezen változtatott, amikor a népzenevel szoros kapcsolatba kerültem.

- A heveses évekhez hozzátartozott a népi kultúra felfedezése. Virágzott a táncművészet?

- Hihetetlen lenézéssel illették ezt a „tyúkszaros zenét”, ami természetesen tájékozatlanságból fakadt. Én is, csak ahogy egyre jobban ismerkedtem a folklórral, úgy kezdtem megérezni, hogy hihetetlen kincs közelébe jutottam. Közlebb kerültem megérezni, hogy muzsikájához is. Attól is becsülhetsz egy másik embert, vagy akár egy másik népet is, ha közelebb kerülsz hozzá a zenéje által. Ezt mindig mondom a főiskolásoknak is. Egyre többen jönnek népzeneit tanulni. Talán nem szerénytelenség, ha azt gondolom, azért, mert meg is tudom nekik mutatni azt, amiről beszélnek.

- A Délibáb együttes a sikeres évtizedek után feloszlott, te pedig - ezzel egyidőben vagy ezután - átköltöztél Heves megyébe.

- Azt gondolom, számomra ez minden szempontból sikeres váltás volt. Noha korábban is ismertük egymást, szakmailag itt kerültem kapcsolatba Fajcsák Attila népzeneésszel, s már 89-ben közös koncertet adtunk.

- Ha jól tudom, egy közelmúltban megjelent lemezen is együtt szerepeltek.

- L. Kecskés András kezdeményezésére jelent meg egy lemez Kobzosok a Kárpát medencében címmel. A felvételek egy magánstúdióban készültek. L. Kecskés szép és nagy erővel létrehozott vállalkozása. Mondhatom azt, hogy kukaperspektívából próbálkozott, s így jött létre ez a minőség. Azt a kicsit, amit lehet, mindig meg kell tenni. S mindenkinek a tőle telhető legjobbat. Ez a gondolat Balczó Andrásztól való, a vele készült riportfilmben hangzott el. Tudok vele azonosulni. Jó, hogy vannak ilyen emberek...Sütő András képe ott van a szobám falán. Tanúja voltam az ő helytállásának, személyesen is. Amikor kell, ránézek. Abból meríték erőt. Hívő ember vagyok. Gyerekkoromban sokat segített a szüleim példája...

...Szeretem a színházat. De fontos, hogy a tanárság megadja nekem a függetlenséget. Mostanában az egri Harlekin Bábszínház igazgatójával, Szíki Károly színművésszel, gyakorta lépünk fel együtt. A főiskolán pedig most egy hallgatóm nálam készíti a szakdolgozatát, ami engem is kutatásra készítet.

Szabó Viola Gyöngyösön kezdő hegedűsök ujjait egyengeti a húrokon.

Nem szokványos, hogy egy Észak-Magyarországon élő festőművész önkifejezésül a tizennyolcadik századi erdélyi bútorfestést válassza. Még akkor sem, ha fiatal éveiben élte virágkorát a táncművészet, s ez évekhez kötődik a népművészet, az erdélyi művészet újrafelfedezése.

- Számomra a legszebb egy női forma, azaz a virág. Egy virágot megjeleníteni pedig csak a természethez kötődő elemeivel együtt lehetséges.

- Környezetében, életformájában is ezt a természet közelséget valósítja meg?

-Ezerkilencszáznyolcvanhét óta élünk a feleségemmel és a két fiammal Egerszalókon, itt építettünk házat. Az otthonunkat régi tárgyakkal, az általam készített, a Népi Iparművészeti Tanács által zsűrizett bútorokkal rendeztük be. A feleségem öt évvel ezelőtt, egy betegséget követően komolyan kezdett el foglalkozni a természet gyógyító erőivel.

Az étkezésünkben és mindenben igyekszünk a természettel harmóniában élni. Ha kimegyek a mezőre, a hőforráshoz, karnyújtásnyira van a téma. Igyekszem megörökíteni teljes szépségében. Számomra ez a relaxáció, a legteljesebb azonosulás a környező világgal.

Nyaranta tizenéves diákok jönnek hozzánk rajtáborba, s igyekszem nekik átadni ezt a tudást. Gyakran kapnak olyan feladatot, hogy figyeljenek meg egy virágot a környezetükben, s ne szakítsák le, de ismerkedjenek vele, rajzolják. Számukra élményteliek ezek a napok.

- Vajon a fiai folytatják majd a bútorfestést?

- A nagyobbiknak hajlama van a képzőművészethez. A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem belsőépítész szakára jár. A kisebbik gimnazista, humán érdeklődésű. Majd meglátjuk, mit hoz az ő életük. Mert belőlem alkotó embert valójában a szükség csinált.

Mindketten egyszerű családból származunk a feleségemmel. Amikor az egri tanárképző főiskola után összeházasodtunk, jóformán semmink sem volt. Egy hajdúhegyi szuterénben laktunk albérletben, s amikor az első gyermeket vártuk, szükségünk volt bútorra. Az udvaron találtam néhány deszkát, ami épp polcnak való volt. Némiképp asztalos-ismerettel bírtam, hiszen nyírségi nagyapám afféle ezermester volt. S még gyerekkoromban ellestem tőle, hogyan munkálja meg a fát. Valami szépet akartam.

Aztán később a megyei könyvtárban akadt a kezembe Koós Károly könyve az erdélyi Sütő-familiáról. Ez a család már a XVI. században remek népi bútorokat készített, s még manapság is folytatják a mesterségüket. A könyv szerint készült az első falitékám. Később kimentem Erdélybe, s az akkor 82 éves Sütő Béla bácsitól tanulhattam Vargason.

A második fiamat is a magam készítette bölcsőben ringattuk.

Jámbor Ildikó